

Gabriela
DĂIANU*

Cel mai iubit(or) dintre pământeni

Abstract

În recentul volum, "Marin Preda. Portretul scriitorului îndrăgostit", cititorii vor întâlni o imagine neobișnuită a tânărului prozator îndrăgostit. În vreme ce autorul era considerat o persoană aspră și dificilă, o persoană devotată numai carierei sale literare, epistolele trimise poetei Aurora Cornu relevă un bărbat sensibil și emotiv, transfigurat de puterea iubirii. Intervenția mea încearcă să arate diferențele dintre prejudecățile contemporanilor față de Marin Preda și caracterul său romantic ce se desprinde din scrisorile de dragoste.

Cuvinte-cheie: Marin Preda, Aurora Cornu, portret fizic, personalitate sensibilă, bărbat afectuos, scrisori de dragoste, severitate vs. franchețe.

"Earth's Most Beloved Son". In the recently appeared book "Marin Preda. The Portrait of the Writer's Love", the readers encounter an unusual image of the young artist Marin Preda as an in love man. Whereas the writer was thought to be a harsh and a difficult person to cope with, an individual allied to his literary characters, the series of letters he sent to his wife, the poetess Aurora Cornu, reveal a sensitive and emotional man, highly transfigured by the power of love. This paper aims to evince the dichotomy between the way in which Marin Preda was acknowledged by his contemporaries and the portrait conveyed in the thirty nine romantic letters, pointing out Preda's affectionate personality.

Keywords: Marin Preda, Aurora Cornu, physical portrait, sensitive nature, affectionate man, love letters, severity vs. frankness.

Pseudolectura de identificare este mistificatoare. Confuzia autor-personaj trebuie abolită odată pentru totdeauna, pentru că, prin reduccionismul său, eludează semnificații esențiale. Tendința cititorilor naivi de a identifica în personajele unui anumit scriitor reminiscențele sau, dimpotrivă, principalele coordonate ale structurii psihice ale celui care inventează nu face decât să ne îndepărteze de la una dintre principalele funcții ale literaturii: plăcerea estetică. O astfel de lecție ne este oferită de volumul *Portretul scriitorului îndrăgostit. Marin Preda*¹.

Aceasta este, așa cum ne avertizează Eugen Simion în *Cuvânt înainte*, „o carte vorbită, nu scrisă” (s.a., p.5), implicând în mod inerent „improvizație, fragmentarism, repetiții voluntare și mai ales involuntare, vorbe buruienoase, paranteze, fugi din subiect și reveniri în subiect” (p. 6).

După cum anunță titlul, cartea fundamentează câteva coordonate intelectuale ale lui Marin Preda, aducând în prim-plan ipostaza acestuia de bărbat îndrăgostit de cea care avea să-i devină prima soție: Aurora Cornu. Portretul nu este, așa cum

* Universitatea din București - University of Bucharest.

¹ Eugen Simion, *Portretul scriitorului îndrăgostit. Marin Preda*, ediție și note de Oana Soare, București, Editura Muzeului Național al Literaturii Române, 2010, 454 p.

am putea fi tentați să credem, unul eminamente indirect, rezultat din opiniile disparate ale cunoscuților autorului. Chiar dacă atât Eugen Simion, cât și Aurora Cornu trasează în dialogurile lor dintr-un unile personalității lui Preda-omul și Preda-scriitorul, cea mai savuroasă parte a volumului este reprezentată de scrisorile prozatorului către parteneră. Cele treizeci și nouă de epistole (1954-1958) surprind combustia erotică trăită de autorul *Moromeților* în perioada relației sale cu poeta și viitoarea actriță și regizor. Aceste epistole trădează un ins altfel decât îl știau apropiații lui, „un Preda plin de tandrețe, un fiu al soarelui”, după cum îl caracterizează Eugen Simion în *Cuvânt înainte*.

Scrisorile permit o privire largă în cadrul intimității scriitorului și a numeroaselor dedesubturi ale vieții lui de cuplu, revelând un bărbat emoțional, pe care dragostea l-a sensibilizat, aproape l-a edulcorat și l-a îndepărtat în mod evident de imaginea de om dur pe care o avea în epocă. Discursul epistolar frapează prin candoare, prin grija

pe care Preda o manifesta față de femeia

în momentele când aceasta
e, prin accentele deopotrivă
udice ale declarațiilor de
ncercarea de a căuta în mod
obiect care să compenseze
i. După cum aflăm tot de
Preda, cât și viitoarea soție
roză, boală care îi slăbise pe
ransformase în niște abulici
peranța de mai bine (el toc-
se de Nadia Scutaru, după o
opt ani, iar Aurora era prea
ști ce să aștepte de la viață).
ocă inițială (se cunoscuseră
torilor din Strada Romană)
na în dragoste pe litoral, la
și, candoarea nu a acționat
i ca un *pharmakon*: distanța
itorului nevroza. Cu toate
um povestește regizoarea în
Eugen Simion, Preda a fost
rolul unui infirmier care a
de un an, ca pe un bolnav
potrivă rolul unui *magister*
it când aveam cea mai mare

șe cum Preda
iubită, chiar și
nu îi era aproap
siropoase și l
dragoste, prin
permanent un
absența Aurore
aici, atât Marin
sufereau de nev
amândoi și îi tr
pesimiști, fără s
mai se despărțis
relație de circa
tânără pentru
Antipatia recipr
la Uniunea Scri
se va transform
Eforie-Sud. Totu
de ambele părț
i-a acutizat scri
acestea, după c
dialogurile cu
capabil să joace
îngrijit-o timp
autentic, și deo
ludi: „El m-a gă

nevoie de el. Nu știam în ce punct al vieții mă aflam, încotro s-o iau, era o fază foarte neplăcută pentru mine, în care eram jumătate moartă, nu mai mâncam, treceam prin viață jumătate dormind, jumătate suferind, totul îmi apăsa pe umeri, literatura nu mă mai satisfăcea" (p. 153-154).

Spre deosebire de discursul românesc pe care îl practică Preda, grupajul celor treizeci și nouă de epistole delimitează o altă paradigmă a limbajului. Aici prevalează un limbaj al sentimentului autentic, nefalsificat, fără grija obsesivă a calofiliei, de aceea scrisorile pot fi confundate cu paginile unui jurnal, doar că aici apare un destinatar dramatizat. După cum afirmă Aurora Cornu, autorul *Întâlnirii din Pământuri* își scria romanele doar dimineața, maximum o

pagină și jumătate pe zi, pe care o supunea unui număr repetat de ștersături și corecturi, până ajungea la o formă mulțumitoare; în viața de zi cu zi, ipohondria era cea care îi dădea mari dureri de cap, nu de puține ori exprimându-și teama că va muri înainte de a-și vedea terminată opera la care lucra.

Eul scriptic este cel care ne interesează în mod special. Scrisorile înfățișează un autor profund sentimental, care nu se jenează să-și declare iubirea, care nu se simte incomod în postura de a preaslăvi femeia și de a se minuna de apariția ei: „într-adevăr, ce cauți tu în viața mea, fată frumoasă, ființă fermecătoare?”. Prima scrisoare datează din august 1954, imediat după întâlnirea lor de la mare, și trădează în chip explicit orice lipsă de pudoare în exprimarea liberă și nemistificată a iubirii autorului pentru tânăra poetă, o iubire proiectată asupra întregului univers de obiecte mărunte al acesteia: „Oh, te iubesc! Te iubesc de tot, cu părul tău, cu vanitățile tale, cu hainele tale verzi, cu salopeta și sandalele tale ciudate. Iubesc cingătoarea ta ascunsă, copcile, oasele trupului tău... Totul, aspirațiile tale, somnul tău, nelișițiile tale profunde, gândul tău puțin înghețat, categoric și fără ascunzișuri, atât de temut de către amatorii de compromisiuri”. Dacă scrierea romanelor și a navelor demara întotdeauna greu și implica „o strategie a ocolului, o tactică a încetinerii” (p. 22), pentru că Preda era exponentul unui oblomovism de substanță, în misive autorul nu pare a întâmpina niciun fel de dificultăți în a se arunca în abisul sincerității, prin urmare el nu ocolește cuvintele, ci ajunge direct la țintă, chiar dacă nu pare obișnuit al frazelor sentimentale: „Nu sunt orb, nu mi-am pierdut capul, dar mă tem că inima da. Inima mi-a jucat festa”. Scriitorul dezarticulează uneori funcția vitală a scrisorii, se joacă, încearcă să demaște insuficiența acestei forme de comunicare și să postuleze infabilul sentimentului, dar, deși insuficientă, epistola rămâne singura modalitate comprehensivă de suprimare a distanței și de transmitere a mesajului celui îndrăgostit: „Să-ți scriu scrisori? Și ce să-ți spun în ele? Că mi-e dor de tine? Că nu mai pot fără să te văd? Da, e adevărat, dar la ce folosește

scrisoarea?" (scrisoarea a II-a, septembrie 1954). Totodată, Preda reiterează aici un complex din realitate, complexul de inferioritate față de femeia iubită, contrar celor afirmate de cunoscuții săi, care făceau eroarea de a-l confunda cu personajele sale masculine și a-l considera un dur în relațiile amoroase. Într-una dintre scrisori, el se bucură de faptul că și-a putut depăși principalul complex, „acela că o fată frumoasă, talentată și inteligentă ca tine mă poate simpatiza”.

Colegii de generație cunoșteau un Preda fundamental diferit de cel pe care îl redau scrisorile către Aurora Cornu. Circulau zvonuri în epocă despre caracterul meschin, ranchiunos, vindicativ al acestuia. Nu avea mulți prieteni apropiați, și chiar și cu aceștia avea relații tensionate (Paul Georgescu, M. R. Paraschivescu, N. Tertulian). În convorbirile Aurei cu Eugen Simion, poeta demontează toate aceste defecte ale soțului său, mai mult sau mai puțin născocite de ceilalți, amplificând astfel portretul tânărului scriitor îndrăgostit. Potrivit acesteia, Marin Preda era un bărbat extrem de curat, meticulos și ordonat, un familist convins (după ce s-au căsătorit a convins-o să se împace cu familia ei, cu care era certată), „un om de o extremă înțelegere a femeii, unul dintre marii bărbați care înțelegeau femeile”, „era omul cel mai acomodant ă...], cu condiția să nu-l minți, să nu ai ceva de ascuns” (p. 168-169). Un astfel de portret consonează mai mult cu acela involuntar construit în epistole, portretul unui bărbat sensibil, ce prețuiește candoarea și recunoaște meritele muzei sale. Chiar și gusturile sale literare (modelul său era Balzac, îi aprecia pe Tolstoi, Camus, Céline, I. L. Caragiale, Sadoveanu, Mateiu Caragiale, îl detesta pe Sartre și Simone de Beauvoir) și faptul că își diviniza tatăl, sfidând regula lui Sartre și a psihanalizei în general („Toți tații sunt răi”), edifică apetența lui Preda pentru o morală ce transcende granițele textuale și zguduie conștiința individului, implantându-se adânc în aceasta.

Tot din *Portretul scriitorului îndrăgostit* aflăm că Marin Preda și-a scris capodopera, romanul *Moromeții I*, la insistențele soției

sale, care a găsit manuscrisul abandonat într-un sertar și i-a cântărit potențialul. Scrierea capodoperei s-a sincronizat cu liniștea conjugală. Nici Aurora nu era străină de preocupările artistice. Retrasă la Sinaia pentru a compune, aceasta primește de la Preda încurajări, scriitorul dovedindu-și din nou receptivitatea față de lucrurile esențiale pentru soția sa: „Te iubesc și-ți doresc cea plenitudine din care țâșnește expresia coplășitoare a poemului. Acel echilibru dintre bucurie și durere din care se naște asta. Acea armonie dintre dragoste și ură, dintre sănătate și boală, acel armistițiu dintre pasiune și virilitate” (13 martie 1957). Fericirea ce transpare din cele treizeci și nouă de scrisori trimise de Preda din locuri diverse, precum București, Peking sau Hanoi, își găsește contrapunctul în „starea de rău” ce caracterizează *Paginile de jurnal*, un subcapitol al *Potretului scriitorului îndrăgostit*. Acestea surprind lupta lui cu nevroza, boală acutizată mai ales de intenția Aurei de a-l părăsi. Motivația efectivă a acesteia este vidă, nu are vreun motiv clar pentru care își lasă bărbatul, invocând firea ei artistă sucită, nevoia unui *mockingbird* de a părăsi cușca: „Eu am viciul... părăsirilor. De fapt, dacă am un viciu în mine, e viciul de a tăia în carne vie când lucrul e încă sublim”. Aceste pagini ilustrează magistral acel *odi et amo* cu care Preda se confrunta în tentativa de a recupera femeia ce părea definitiv inexpugnabilă.

Ceea ce îi reușește *Potretului scriitorului îndrăgostit*. Marin Preda este, dincolo de relatarea a numeroase informații de culise din viața scriitorului Marin Preda, reconstituirea unui portret-robot cu totul neașteptat al acestuia. Desprins atât din scrisorile sale către Aurora Cornu, cât și din dialogurile cu poantă dintre aceasta și Eugen Simion, acest chip înfățișază un Preda înduioșător, sensibil și dragăstos, măgulitor și cu o deplină atenție și comprehensiune a femeii, dovedindu-se un bărbat opus în chip categoric aproape tuturor personajelor literare masculine pe care le-a imaginat în scrierile sale. Noblețea ce transpare prin paginile scrisorilor către Aurora Cornu îi atestă cu prisosință lui Preda renumele de „cel mai iubit(or) dintre pământeni”.